

Волошиновський С. В.

*Магістр спеціальності 071 “Облік і оподаткування”,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
voloshunovskiuy@gmail.com*

Науковий керівник: Вишневська О. М.

*Д-р екон. наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
olganykk@gmail.com*

СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ ТА ЗАГРОЗИ ВИРОБНИЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Розкрито сутність, складові елементи та особливості забезпечення виробничої безпеки. Визначено загрози, які є характерними для виробничої безпеки, а також методи їх визначення. Зазначено необхідність запровадження системного підходу з метою нарощування інноваційного потенціалу, забезпечення техніко-технологічного оновлення

виробництв, зниження рівня імпортової залежності.

Ключові слова: економічна безпека, виробнича безпека, виробничо – технологічні загрози.

Економічна безпека – це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання. Однією із головних складових економічної безпеки є виробнича безпека, дотримання якої є передумовою успішного функціонування економіки країни. Виробнича безпека – це такий рівень розвитку промислового комплексу країни, що здатний забезпечити зростання економіки та розширене її відтворення [1].

При цьому зауважимо, що стан розвитку промислового виробництва впливає не лише на рівень соціально-економічного розвитку, а й на міжнародну конкурентоспроможність держави.

Питання виробничої безпеки розглядалося багатьма вітчизняними і зарубіжними науковцями, з-поміж яких: З.С. Варналій, Б.В. Губський, М.М. Єрмошенко, А.В. Козаченко, Е.А. Олейніков, А.М. Сундук, С. Шенфілд. Праці вчених присвячено дослідженню окремих питань формування базових засад забезпечення національної та, зокрема, виробничої безпеки, розробці практичних напрямів її гарантування.

Виявлено, що з метою отримання національного доходу держави у процесі виробництва використовують чотири групи ресурсів: працю, капітал, землю та підприємницький хист. Доцільним є розширення цих складових за умови виділення в окрему групу особливостей технології виробництва продукції й організації праці [1].

На рівень виробничої безпеки здійснюють вплив наступні чинники: рівень розвитку технології; стан організації виробництва; рівень розвитку виробничої та соціальної інфраструктури; стан інформаційного забезпечення виробничих процесів; можливість доступу до необхідних ресурсів, а також доступ до них.

Конкурентний потенціал держави та її економічні позиції значною мірою залежать від дії загроз, які виникають у виробничій сфері, що, у свою чергу, визначає стан зовнішньоекономічної безпеки. Саме тому розробка і реалізація заходів щодо зниження рівня впливу загроз виробничого характеру є важливою складовою загальної стратегії економічної безпеки держави [1].

Визначено, що до виробничих загроз відносять: зниження обсягів виробництва; деформації у структурі економіки; обмеження у розвитку і впровадженні науково-технічних розробок; зношеність основних виробничих засобів; низькопродуктивні технології виробництва; недостатній рівень конкурентоспроможності продукції [2].

Врахування цих загроз при оцінці стану виробничої безпеки країни відповідно до індикативного методу відбувається через формування системи індикаторів. Індикативні показники підбирають за економічним змістом таким чином, щоб забезпечити кількісну оцінку рівня загроз безпеці у певній сфері життєдіяльності. Загрозу зниження обсягів виробництва можна оцінити за допомогою таких показників, як темпи росту ВВП (у % до попереднього року) та індексу фізичного обсягу промислового виробництва порівняно із базисним періодом його оцінки. Для оцінки загроз, пов’язаних із виробничою безпекою країни визначають індикатори та порогові значення індикаторів стану виробничої безпеки (табл. 1).

Оскільки однією із головних складових економічної безпеки є виробнича безпека, необхідним є зміцнення виробничої безпеки шляхом модернізації виробництва, посилення здатності науково-дослідних установ та підприємств створювати і впроваджувати новітні технології, інноваційної діяльності, а також сприяння впровадженню інновацій, що підвищують конкурентоспроможність держави у світовому просторі.

Таблиця 1 Індикатори та порогові значення індикаторів стану виробничої безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення (X опт)
1	Коефіцієнт ліквідації промислових фондів, %	не менше 2,5
2	Частка у промисловому виробництві обробної промисловості, %	не менше 70
3	Частка у промисловому виробництві машинобудування, %	не менше 20
4	Матеріаломісткість промислового виробництва, грн./грн.	не більше 0,5
5	Фондомісткість промислової продукції, грн./грн.	не більше 1,15
6	Рентабельність операційної діяльності промислових підприємств, %	не менше 5
7	Індекс реального промислового виробництва, % до 1990 року	не менше 100
8	Ступінь зносу основних засобів, %	не більше 35

Джерело: сформовано автором на основі опрацьованих літературних джерел

Вагомим фактором впливу, який вимагає запровадження заходів щодо адаптації до зовнішніх змін, є світова конкуренція, що вимагає системного підходу у розвитку галузей економіки держави на інноваційних засадах. Подібний підхід дозволить забезпечити зростання продуктивності галузей економіки за рахунок техніко-технологічного оновлення, а також гарантування виробничої безпеки держави з урахуванням внутрішніх інтересів суспільства. А також буде сприяти обмеженню рівня інвестиційної залежності у забезпеченні внутрішнього ринку товарами, роботами та послугами у необхідній кількості, за відповідної якості та рівня платоспроможності населення держави.

Список використаних джерел:

1. Васенко В. Ю. Економічна безпека держави, суб’єктів господарювання та тіньова економіка: колективна монографія / Л. А. Пуш, І. П. Шульга, Н. В. Зачосова, О. М. Герасименко / за заг. ред. д.е.н., проф. Васенка В.К. – Черкаси: Вид-во ТОВ “Маклаут”. – Черкаси, 2010. – 270 с.
2. Васильчак С. В. Економічна безпека підприємства – основа економічного розвитку / С. В. Васильчак, І. Р. Мацюняк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.12. – С. 122-128.
3. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Г. В. Козаченко, В. П. Понамарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 180 с.

S. Voloshunovs’kuy. Essence, components and threats of the state security.

Summary

The essence, components and features to ensure production safety. Detected threats that are specific to industrial safety, as well as methods for their determination. Indicated the need to introduce a systematic approach in building innovative capacity, providing technical and technological renewal of production, reduction of import dependence.

Keywords: economic security, industrial security, industrial - technological threats.